

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 31 października 2011 roku

ZEW/500/44-1/2011/MP

**Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej**

Szanowna Pani Minister,

ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458 z późn. zm.) Sejm RP przyjął zmianę dotyczącą obniżenia wieku spełniania obowiązku szkolnego do lat 6. W związku z tak poważną zmianą w systemie edukacji, szkoła musi być do niej jak najlepiej przygotowana – powinna być miejscem przyjaznym dzieciom – to przecież podstawa ich późniejszych sukcesów edukacyjnych.

Z uwagą zapoznałem się z tegoroczną „Informacją Ministra Edukacji Narodowej o stanie przygotowania organów prowadzących do objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci sześciolatków” (druk nr 4287). Analiza tego dokumentu, jak również otrzymywane sygnały od rodziców, a także dyrektorów szkół podstawowych, skłoniły mnie do podjęcia dwóch bardzo ważnych dla najmłodszego ucznia problemów. Pierwszy z nich to organizacja warunków w sali lekcyjnej, drugi – to realizacja opieki świetlicowej. W mojej opinii, w ww. Informacji zarówno pierwszemu, jak i drugiemu zagadnieniu nie poświęcono odpowiedniej uwagi.

Zgodnie z zaleceniami z załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17) sale lekcyjne powinny składać się z dwóch części: edukacyjnej (wyposażonej w tablicę, stoliki, krzeselka) i rekreacyjnej (odpowiednio do tego przystosowanej). Zalecane

jest wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne i przedmioty potrzebne do zajęć (np. liczmany), sprzęt audiowizualny, komputery z dostępem do Internetu, gry i zabawki dydaktyczne, książki tematyczne, biblioteczkę itp. Ponadto, uczeń powinien mieć możliwość pozostawienia w szkole części swoich podręczników i przyborów szkolnych. Zgodnie z ww. rozporządzeniem wskazane jest, aby edukacja w klasach I-III szkoły podstawowej odbywała się w zespołach rówieśniczych liczących nie więcej niż 26 osób.

Pragnę zauważyć, iż w Informacji nie odniesiono się do kwestii liczebności dzieci w klasach I-III, zwłaszcza do problemu, czy organy prowadzące szkoły podstawowe są przygotowane do zapewnienia dzieciom sześciolatni nauki w klasach do 26 osób. Czy od roku szkolnego 2012/2013, mimo zaangażowania dyrektorów szkół w jak najlepszą organizację nauki dla najmłodszych uczniów, warunki lokalowe, posiadana infrastruktura oraz środki finansowe, pozwolą sześciolatkom na pobyt w oddziale szkolnym nie przekraczającym 26 osób?

W Informacji, oprócz wskazania liczby szkół, które nie miały w salach wydzielonej części rekreacyjnej, właściwie nie podniesiono kwestii, czy – w szkołach, które teoretycznie wydzieliły część rekreacyjną – spełnia ona swoją rolę (tj. czy jej powierzchnia i wyposażenie gwarantują uczniom warunki do zabawy). Nie uwzględniono również dokładnych danych na temat wyposażenia sal lekcyjnych. Z Informacji jedynie wynika, iż w 81% badanych szkół uczniowie mogą korzystać z księgozbioru w sali lekcyjnej, a w 9% szkół – uczniowie mają dostęp do komputera w sali lekcyjnej.

Tymczasem, z otrzymanej od Głównego Inspektoratu Sanitarnego „Oceny warunków higieniczno-sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych w roku 2010” wynika, iż w ok. 13% szkół podstawowych stwierdzono, iż użytkowane meble szkolne są niedostosowane do wzrostu uczniów. Ponadto, Państwowa Inspekcja Sanitarna wyraziła szczególne zaniepokojenie faktem, iż ok. 27% szkół podstawowych posiada meble bez certyfikatów.

Podniesiony przeze mnie problem podziału sali lekcyjnej na część edukacyjną i rekreacyjną wydaje się być szczególnie istotny z tego powodu, że w przepisach prawa oświatowego nadal nie zostały wskazane normy, określające powierzchnię w sali przypadającej na 1 dziecko. Pragnę przypomnieć Pani Minister, iż od stycznia br. zabiegam o wprowadzenie ww. norm do przedszkoli, tak jak ma to miejsce w przypadku innych form wychowania przedszkolnego. Uważam, iż należałoby rozważyć możliwość podjęcia działań nad wypracowaniem norm, co do wielkości powierzchni sali również dla szkół.

Ponadto, uważam, iż bardzo ważne jest zbadanie problemu organizacji opieki świetlicowej, tj. powierzchnia i wyposażenie sali, w których zorganizowana jest ta forma opieki, liczba uczniów jednocześnie w niej przebywających, posiadanie warunków do odrobienia pracy domowej oraz – czy każde dziecko rodziców pracujących zawodowo ma dostęp do świetlicy. Niepokojące jest, iż – jak wynika z danych w ww. Informacji – tylko w 6% przebadanych szkół podstawowych ustalone godziny funkcjonowania świetlicy spełniają oczekiwania rodziców.

Mając powyższe na uwadze, w świetle art. 10a ust. 1-3 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się z prośbą o wyjaśnienie poruszonych przez ze mnie problemów, w kontekście przygotowania szkół na przyjęcie dzieci w wieku 6 lat od roku szkolnego 2012/2013.

Z szanowaniem i szacunkiem
Marek Piłchowski,

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DKOW-WOKW-AS-043/79/2011

Warszawa, 2011 11 30

**Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka**

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na pismo – ZEW/500/44-1/2011/MP – w sprawie „Informacji Ministra Edukacji Narodowej o stanie przygotowania organów prowadzących do objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci sześciolletnich” uprzejmie wyjaśniam:

W załącznikach nr 1,2,4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17) została wyodrębniona część zatytułowana *Zalecane warunki i sposób realizacji*. Ich szerokie omówienie oraz wskazanie innych propozycji rozwiązań towarzyszących wdrażaniu podstawy programowej zamieszczono w ośmiotomowej publikacji „Podstawa programowa z komentarzami” poświęconej nowej podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach, której autorami poszczególnych części byli eksperci pracujący przy tworzeniu nowej podstawy programowej.

Zarówno zalecenia zapisane w załącznikach do rozporządzenia, jak i komentarze będące częścią publikacji mają charakter wskazówek, których zastosowanie w praktyce szkolnej sprzyjać ma osiągnięciu celów ogólnych i szczegółowych określonych w podstawie programowej. Konkretnie rozwiązania organizacyjne i metodyczne związane z wdrażaniem podstawy programowej leżą w gestii dyrektora szkoły i nauczycieli.

Monitorowanie realizowania podstawy programowej jest jednym ze sposobów opisywania stanu przygotowań organów prowadzących do rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie.

Dane gromadzone w Systemie Informacji Oświatowej, przedstawione w cytowanej przez Pana „Informacji (...)”, w tabeli nr 12 - wskazują na wzrost w zakresie zatrudnienia nauczycieli świetlic, a zatem oferta szkół dotycząca jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej ulega systematycznej poprawie.

Przepis art. 5 ust. 7 pkt 1 i 4 ustawy o *systemie oświaty* zobowiązuje organ prowadzący szkołę do zapewnienia warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki oraz wyposażenia szkoły w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych.

Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o *zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. nr 56, poz. 458 i Nr 219, poz. 1705) wprowadziła od dnia 1 września 2011 r. obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci pięcioletnie oraz od dnia 1 września 2012 r. obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatnich. W trzyletnim okresie poprzedzającym wprowadzenie spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie (tj. w latach 2009-2011), decyzję o rozpoczęciu edukacji dziecka w wieku lat sześciu podejmowali rodzice.

W roku szkolnym 2011/2012 sześciolatki uczęszczają do blisko 90% szkół podstawowych. Są uczniami klas pierwszych lub wychowankami prowadzonych w tych szkołach oddziałów przedszkolnych.

W części gmin w roku szkolnym 2011/2012 do klas pierwszych poszło 100% sześciolatek. Są jednak również takie gminy, w których dzieci sześciolatnie nie poszły do pierwszej klasy lub ich odsetek jest znikomy. W konsekwencji w tych gminach z początkiem roku szkolnego 2012/2013, w szkołach

podstawowych spotkałyby się wszystkie dzieci sześć- i siedmioletnie. Taka sytuacja mogłaby znacznie utrudnić utworzenie odpowiednich warunków kształcenia i opieki nad uczniami klas I – III szkół podstawowych.

Aby lepiej przygotować szkoły na spełnianie obowiązku szkolnego przez dzieci sześćoletnie został przygotowany projekt ustawy zmieniający ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Projekt ustawy zakłada przedłużenie czasu potrzebnego niektórym samorządom i dyrektorom szkół podstawowych na odpowiednie przygotowanie szkół do obniżenia wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego do sześciu lat.

O dwa lata wydłużono okres, w którym o podjęciu nauki w szkole podstawowej przez dziecko sześćoletnie decydują rodzice. Obowiązek szkolny dla dzieci sześćoletnich zgodnie z projektem zostanie wprowadzony od 1 września 2014 roku, czyli dla dzieci urodzonych w 2008 roku.

2 Marysawii Szumilas

Krystyna Szumilas